

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่จะนำมาใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สุวิมล ศิริกาพันธ์, 2546; 2548)

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล
5. ขอบเขตของการวิจัย
6. นิยามเชิงปฏิบัติการ
7. การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัย 2 รูปแบบ หรือ 2 วิธี ได้แก่ (1) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และ (2) การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research)

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย โดยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และประมวลผลงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย บทความ เอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์ ตำราต่าง ๆ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง จากนั้นนำมาวิเคราะห์รวมถึงสังเคราะห์ออกมาเป็นกรอบ

แนวความคิดของการวิจัย โดยกรอบแนวความคิดจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระมี 2 ส่วน รวมทั้งสิ้น 13 ตัวแปร ได้แก่ ส่วนที่ 1 ตัวแปรอัตราส่วนทางการเงินมี 2 ตัวแปร และส่วนที่ 2 ตัวแปรการบริการจัดการ มี 11 ตัวแปร สำหรับตัวแปรตามจะเป็นความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิด และเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปร (multivariate analysis) (Babbie, 2004, p. 416; Davis, 2000, p. 470) เพื่อค้นหา อัตราส่วนทางการเงิน ตัวใดและวิธีการบริหารจัดการอย่างไร ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งทำนายโอกาสความสามารถในการชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคต

นอกจากนี้ จะทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามที่กำหนดจากกรอบแนวความคิดรวม 13 สมมติฐาน เพื่อค้นหา อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม จะส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้แตกต่างกันหรือไม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลในการวิจัยได้มาจาก 2 หน่วยงาน คือ (1) ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ (2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำหรับชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์สมาชิก ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นวันปิดงวดบัญชี โดยแต่ละปีจะแสดงให้เห็นถึงจำนวนสหกรณ์สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ และสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา (ดูตาราง 71)

ตาราง 71

จำนวนสหกรณ์สมาชิก และสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
แห่งประเทศไทย จำกัด ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549

สหกรณ์ออมทรัพย์	รวม
จำนวนสหกรณ์สมาชิก	843
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา โดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ	20
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา	217
จำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้	237

ส่วนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ให้ข้อมูลทางการบัญชีและวิธีการบริหารจัดการ
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเหลือของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย จำกัด ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 237 ราย ซึ่งปิดบัญชีระหว่าง
วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยในการวิจัยจะขอข้อมูล
ทางการบัญชีในปีที่เกิดขึ้นก่อนปีบัญชีของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย
จำกัด มาใช้ในการวิจัย (ดูตาราง 72)

ตาราง 72

จำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งปิดบัญชี
ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548

รายละเอียด	รวม
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา โดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ	20
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา	217
รวมสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้	237

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยและพัฒนาแบบจำลองเพื่อทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนี้

ประชากร (population)

โดยกำหนดประชากรเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเหลือของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 237 สหกรณ์ เหตุผลที่เลือกปีนี้ เนื่องจากเป็นปีล่าสุดที่สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ และช่วงระยะเวลาดังกล่าวไม่มีปัจจัยภายนอกที่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

กลุ่มตัวอย่าง (sample)

จากข้อมูลของประชากรจำนวนทั้งสิ้น 237 สหกรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ ซึ่งจากข้อมูลจริงมีจำนวนทั้งสิ้น 20 สหกรณ์

กลุ่มที่ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา ซึ่งจากข้อมูลจริงมีจำนวนทั้งสิ้น 217 สหกรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษานำร่อง ผลของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทำให้ได้ตัวแปรอิสระที่เป็นการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 10 ตัวแปร โดยผู้วิจัยจะสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับตัวแปรดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ดังนั้น ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์จะมีทั้งสิ้น 10 คำถาม ส่วนตัวแปรอิสระที่เป็นการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์

อีก 1 ตัวแปร (มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา) ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จึงไม่กำหนดข้อคำถามขึ้นในแบบสัมภาษณ์

ในแบบสัมภาษณ์จะมีรายละเอียดครบทุกประเด็นที่จะวิเคราะห์ โดยจะสัมภาษณ์ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ เกี่ยวกับการบริหารจัดการช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548) ตามกรอบแนวความคิดที่ 2

สำหรับเครื่องมือที่ใช้จะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างหรือแบบมีมาตรฐาน (structured/standardized interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนจัดเตรียมชุดคำถามและวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบเป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์โดยใช้ข้อคำถามชุดเดียวกันและมีการเรียงลำดับก่อนและหลังของข้อคำถามเหมือนกัน โดยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์และการบริหารจัดการทั้งหมดเป็นแบบปลายปิด (close-ended questions) ซึ่งในการวิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะข้อคำถามการบริหารจัดการเท่านั้น โดยในส่วนของวิธีสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือนี้จะมีขั้นตอนเหมือนกับในส่วนของศึกษานำร่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจะไม่ขอกล่าวในส่วน of รายละเอียด

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยและพัฒนาแบบจำลองฯ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลงบการเงินประจำปี และวิธีการบริหารจัดการของกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ ซึ่งปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยข้อมูลการบริหารจัดการจะเป็นข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี ซึ่งวิธีการบริหารจัดการจะมี 10 หัวข้อ ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ส่วนอีก 1 หัวข้อ นำมาจากแบบการประเมินคุณภาพสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ดูภาคผนวก ก) โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลเหล่านี้

มาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และวิธีการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิดที่ 2 เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยและพัฒนาแบบจำลองฯ สำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้

ขอบเขตของการวิจัย

สำหรับขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยมุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยและพัฒนาแบบจำลองฯ สำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ โดยสามารถสรุปขอบเขตของการวิจัยได้ ดังนี้

ตาราง 73

ขอบเขตของการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยและพัฒนาแบบจำลอง

หัวข้อ	รายละเอียด
กลุ่มตัวอย่าง	สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา โดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 สหกรณ์ กลุ่มที่ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 217 สหกรณ์
ตัวแปร	1. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2. ตัวแปรอิสระ มีทั้งสิ้น 13 ตัวแปร ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน 2 ตัวแปร ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ 11 ตัวแปร

ตาราง 73 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
อัตราส่วนทางการเงิน	ข้อมูลงบการเงินประจำปีของกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ ซึ่งปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548
การบริหารจัดการ	ข้อมูลการบริหารจัดการจะเป็นข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548) โดยมีที่มา 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ตัวแปร 10 ตัวแปร ได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง (ดูภาคผนวก ค) ส่วนที่ 2 ตัวแปร 1 ตัวแปร ได้มาจากแบบการประเมินคุณภาพสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ดูภาคผนวก ก)
สถิติที่ใช้วิเคราะห์	สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และ 2. การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (logistic regression analysis)
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดตามกรอบแนวความคิดที่ 2 จำนวน 13 สมมติฐาน เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม จะส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้แตกต่างกันหรือไม่
การพัฒนาแบบจำลองฯ	วิเคราะห์ตัวแปรอิสระตามกรอบแนวความคิดที่ 2 จำนวน 13 ตัวแปร เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินตัวใด และวิธีการบริหารจัดการอย่างไร ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งทำนายโอกาสความสามารถในการชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคต โดยผลของการวิเคราะห์จะทำให้ได้แบบจำลองฯ ที่อยู่ในรูปของสมการ รวมทั้งจะแสดงให้เห็นถึงอัตราการทำนายได้อย่างถูกต้องโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ใด

ตาราง 73 (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
	ถ้าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงแสดงว่า แบบจำลองฯ นี้เหมาะสมที่จะนำมาใช้ แต่ถ้าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำแสดงว่า แบบจำลองฯ ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้

นิยามเชิงปฏิบัติการ

จากกรอบแนวความคิด สามารถกำหนดมาตรวัดตัวแปรได้ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน
2 อัตราส่วน มาตรวัดตัวแปร คือ มาตรอัตราส่วน (ratio scale) และ ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ 11 ข้อ มาตรวัดตัวแปร คือ มาตรฐานบัญญัติ (nominal scale)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์
มาตรวัดตัวแปร คือ มาตรฐานบัญญัติ (nominal scale)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) สำหรับตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551; จินตนา เวชสวัสดิ์, 2543; ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546; สมยศ นาวิการ, 2543 หน้า 379)

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มียอดเงินที่สมาชิกกู้เงินและยังชำระหนี้ไม่หมดคงเหลือทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สหกรณ์อื่น และบุคคลภายนอกคงเหลือทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ

1. เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สหกรณ์อื่น และบุคคลภายนอก โดยเงินกู้ยืมเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้ถูกนำไปให้สมาชิกของสหกรณ์กู้

2. การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ อาจทำให้ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

3. การวิเคราะห์สินเชื่อจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี การวิเคราะห์สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด จะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้

4. การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถ

จัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

5. สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์

6. สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินให้กับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้สหกรณ์ โดยลูกหนี้ทำสัญญาเงินกู้ฉบับใหม่กับสหกรณ์และนำเงินกู้ส่วนหนึ่งที่ได้จากการกู้เงินไปชำระเงินกู้เดิมที่ค้างชำระกับสหกรณ์

7. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สถานภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีการวิเคราะห์แต่ยังขาดประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้ทราบว่าสถานภาพของลูกหนี้และหลักประกันมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสหกรณ์

8. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากนโยบายของสหกรณ์ที่ตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิก โดยสหกรณ์ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์

เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

9. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากนโยบายหารายได้เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยสหกรณ์ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

10. สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีไม่เพียงพอ

11. มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถามตลอดจนเร่งรัดลูกหนี้เงินกู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

ตัวแปรตาม

ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ในฐานะเจ้าหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่เกิดจากสัญญาเงินกู้ที่มีระยะเวลาชำระหนี้เกิน 1 ปี

โดยแบ่งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ตามความสามารถในการชำระหนี้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ ซึ่งวิธีการกู้วนซ้ำในที่นี้ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่มีหนี้ค้างชำระที่เกิดจากการกู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และไม่สามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา จึงได้ทำสัญญาเงินกู้ฉบับใหม่กับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ภายใน 12 เดือน โดยนำเงินกู้ส่วนหนึ่งที่ได้จากการกู้เงินไปชำระเงินกู้เดิมที่ค้างชำระชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

กลุ่มที่ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูล ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย และส่วนที่ 3 การพัฒนาแบบจำลองฯ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยจะตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำมาวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก โดยตรวจสอบตัวแปรอิสระอัตราส่วนทางการเงินว่า มีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกทำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ส่วนขั้นตอนที่ 2 หาค่าความทนทาน (Tolerance) และค่า VIF ซึ่งหลักการในการตรวจสอบจะเหมือนกับการศึกษานำร่อง

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการทดสอบจะใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (Ngamsom, 2001) เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม จะส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้แตกต่างกันหรือไม่ โดยกำหนดสหกรณ์-ออมทรัพย์ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ ที่มีงวดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 การพัฒนาแบบจำลอง

ในการพัฒนาแบบจำลองฯ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปีและวิธีการบริหารจัดการของกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ ที่มีงวดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 มาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดที่ 2 เพื่อพัฒนาแบบจำลองฯ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม (Y) คือ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยกำหนดให้

$Y = 1$ สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด
ในสัญญา

$Y = 0$ สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด
ในสัญญาโดยใช้วิธีการกู้วนซ้ำ

ตัวแปรอิสระ ที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มหรือตัวแปรเชิงคุณภาพ ได้แก่ วิธีการบริหารจัดการทั้งหมด ซึ่งจำเป็นต้องสร้างตัวแปรหุ่น (dummy variable or indicator variable) ขึ้นจำนวน $k - 1$ ตัว เมื่อ k คือ จำนวนระดับคำตอบของตัวแปร โดยที่ตัวแปรหุ่นแต่ละตัวจะมีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 และ 1 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549, หน้า 88)

จากข้อมูลการสร้างตัวแปรหุ่นให้กับตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มหรือตัวแปรเชิงคุณภาพข้างต้นสามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตาราง 74

ข้อมูลสรุปการสร้างตัวแปรหุ่นให้กับตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม

ตัวแปร		D1
1. การใช้เงินทุนจากการกู้ยืม		
ไม่ใช้	Loan	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
2. การใช้ประโยชน์จากงบประมาณเงินสด		
ไม่ใช้	Forecast	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
3. การวิเคราะห์สินเชื่อให้กับสมาชิก		
ไม่ใช้	Support	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
4. การเปลี่ยนแปลงวงเงินกู้และการรับชำระหนี้ให้กับสมาชิก		
ไม่ใช้	Extend	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
5. การเปลี่ยนแปลงวงเงินกู้และการรับชำระหนี้ให้กับลูกหนี้		
ที่มีปัญหา	Extend NPL	0
ไม่ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
ใช้		
6. การให้กู้วนซ้ำกับลูกหนี้ที่มีปัญหา		
ไม่ใช้	Refinance NPL	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
7. ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อ		
ไม่ใช้	Analyze	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1
8. การตอบสนองความต้องการเงินกู้ให้กับสมาชิก		
ไม่ใช้	Request	0
ใช้	กลุ่มอ้างอิง	1

ตาราง 74 (ต่อ)

	ตัวแปร	D1
9. นโยบายเพิ่มรายได้		
ไม่ใช่	Increase	0
ใช่	กลุ่มอ้างอิง	1
10. ความสามารถของบุคลากรในการบริหารการเงิน		
ไม่ใช่	Knowledge	0
ใช่	กลุ่มอ้างอิง	1
11. ประสิทธิภาพในการติดตามหนี้		
ไม่มีการควบคุมที่ดี	Follow	0
มีการควบคุมที่ดี	กลุ่มอ้างอิง	1

ขั้นตอนที่ 3 ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายถึงลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระอัตราส่วนทางการเงิน จะอธิบายด้วยค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินที่ตัดค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดข้างละ 2.5% ออกไป (5% Trimmed Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

1.2 ตัวแปรอิสระการบริหารจัดการ จะอธิบายด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage หรือ %) โดยจะแสดงในรูปตารางแจกแจงความถี่

2. สถิติอ้างอิง (inference statistics) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก ประเภทการวิเคราะห์แบบวิธีปกติ (direct หรือ enter) โดยพิจารณาจากค่า *P*-value ถ้าตัวแปรอิสระใดไม่มีนัยสำคัญก็จะตัดทิ้งและจะวิเคราะห์ขั้นต่อไป เฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญ สำหรับค่าที่ใช้ในการจัดกลุ่ม (classification cutoff) ผู้วิจัยได้กำหนดค่า cutoff เท่ากับ 0.5

สรุป

สำหรับเนื้อหาในบทที่ 3 นี้ เป็นการกำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และ (2) การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานและพัฒนาแบบจำลองฯ คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเหลือของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ แบ่งเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ 20 ราย และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ 217 สหกรณ์ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นอัตราส่วนทางการเงินและการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งได้มาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และจากการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินจะเป็นข้อมูลงบการเงินประจำปีของกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 237 สหกรณ์ ที่ปีบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 สำหรับข้อมูลการบริหารจัดการได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 10 ชื่อ และจากแบบการประเมินคุณภาพสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์อีก 1 ชื่อ โดยข้อมูลการบริหารจัดการจะอยู่ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปีบัญชี

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ (1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และ (2) การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (logistic regression analysis) ส่วนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้นำเสนอในบทต่อไป